

Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

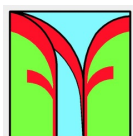
Lillehammer, 01.10.2019

Dette brevet sendes på vegne av: DNT Finnskogen og omegn, DNT Odal, DNT Oslo og omegn, Hamar og Hedemarken Turistforening, Naturvernforbundet i Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hedmark, Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark, Glåmdal krets av Norges Speiderforbund, Hedmark krets av Norges Speiderforbund og Syklistenes Landsforening, avd. Hamar,

FNF HEDMARK - NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT – HØRINGSUTTALELSE

Det vises til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sitt forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land. Forslaget er ute på høring med høringsfrist 1. oktober. Forum for natur og friluftsliv i Hedmark anmoder om at område 56 nord i Hedmark tas ut av den nasjonale rammen fordi:

- 1) *Vindkraftutbygging vil ha stor negativ virkning på verneverdiene i Sjølen landskapsvernområde, berøre tilgrensende landskapsområder av nasjonal verdi og stå i direkte konflikt med verdensarvområdet Circumferensen rundt Røros.*
- 2) *Vindkraftutbygging vil ha stor negativ virkning på Nekmyrene naturreservat. Reservatet, som er en inntakt myrbiotop, huser en rekke sjeldne våtmarksfugler og er den viktigste hekkelokaliteten for fjellmyrløper i Sør-Norge. Lille Sjølensjøen og Sjølenvassdraget, med sin verdifulle fuglefauna, vil også kunne bli berørt. Aktuelt område, og tilgrensende områder, er fylkets viktigste leveområde for rovfuglarter som jaktfalk, kongeørn, fiskeørn og hubro.*
- 3) *Vindkraftutbygging i dette området vil medføre stort tap av inngrepsfri natur (INON). Hele 58 % av området er kategorisert som inngrepsfri natur.*
- 4) *Rendalen og Tolga Østfjell huser en særdeles verdifull reinsstamme (ca 2000 dyr i vinterstamme). Reinsstammen har stor betydning for jaktopplevelser og gir betydelig verdiskaping i lokalsamfunnet. Vindkraftutbygging vil radere vårbeite, vinterbeite og kalvingsområdet til denne reinstammen.*
- 5) *Store deler av aktuelt utbyggingsområdet er verdisatt som svært viktig og viktige friluftslivsområder. Det er her store opplevelseskvaliteter for fastboende, fritidsinnbyggere og tilreisende. DNT har fem overnattingshytter og flere merkede stier i området.*

forum for
natur og friluftsliv
Hedmark

FNF-Hedmark, Pb. 368, 2602 Lillehammer

hedmark@fnf-nett.no

Tlf. 41041981

- 6) *Samlet belastning og sumvirkningene av tekniske inngrep i Hedmark fylke er betydelig med Raskiftet vindkraftverk, Kjølberget vindkraftverk, en rekke store vassdragsreguleringer og vannkraftutbygginger, og Regionfelt Østlandet med sin forstyrrende aktivitet.*
- 7) *Lokaldemokratiet har sagt klart og entydig nei til vindkraftutbygging i dette fjellområdet gjennom politiske vedtak i berørte kommuner (Tolga, Os, Tynset, Rendalen og Engerdal). Hedmark fylkesting har også fattet tydelig politisk vedtak på at de ikke ønsker mer vindkraftutbygging i fylket.*

FNF Hedmark anbefaler at videre behandling av den nasjonale rammen for landbasert vindkraft, med fastsettelse av egnede områder for utbygging, settes på vent. Før det gis nye konsesjoner til landbasert vindkraft må Stortinget forme en kunnskapsbasert og mer helhetlig energi-, miljø- og klimapolitikk. I dette arbeidet bør endrede skatteregler for oppgradering av vannkraftanlegg, muligheter for utvikling av havvind, tiltak som stimulerer til energieffektivisering, klimaspesifikke virkemidler for endret forbruksmønster i samfunnet mm., utredes. Stortinget bør samtidig vurdere om energiutbygginger etter energiloven i mindre grad bør være markedsstyrt og i større grad være behovsstyrt, og avhengige av politiske vedtak. Dette for å sikre bedre konsesjonsprosesser med mindre konflikter. Det er viktig at ulike interesser i utbyggingsområder blir vektet politisk og at befolkningen opplever reell demokratisk innflytelse i slike store samfunnsprosjekt.

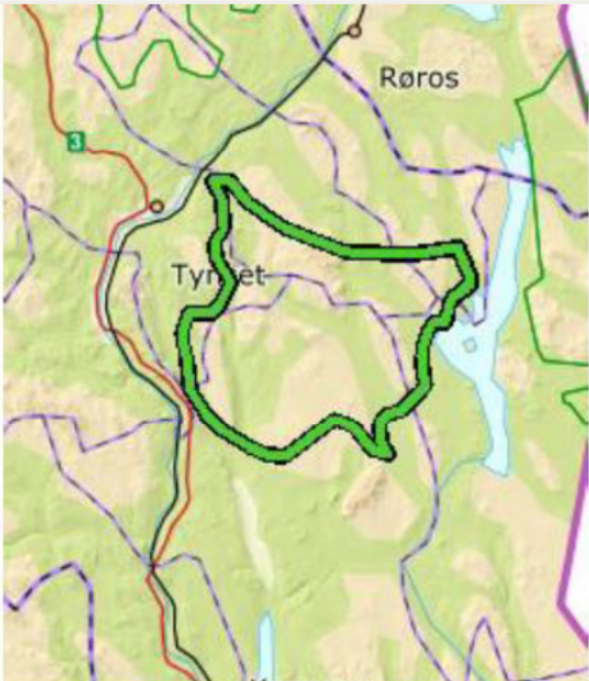
1 - Bakgrunn:

Forslaget til Nasjonal ramme for vindkraft inneholder er todelt, der den ene delen er et samlet kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft på land og den andre delen er et kart med forslag til det Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) mener er de mest egnede områdene for lokalisering av ny vindkraft. Rammen skal bidra til økt forutsigbarhet, en mer effektiv konsesjonsbehandling og demping av konflikter.

Arbeidet med en nasjonal ramme for vindkraft følger opp omtalen i energimeldingen (Meld. St. 25 (2015-2016)) som Stortinget sluttet seg til våren 2016 (Innst. 401 S (2015-2016)). I energimeldingen heter det bl.a. at "*Regjeringen vil legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft i Norge*", og at "*Olje- og energidepartementet vil utarbeide en nasjonal ramme for konsesjonsbehandling av vindkraft på land*". I NVEs forslag er det pekt ut 13 områder som direktoratet mener er de mest egnede for vindkraft på land i Norge. Et av områdene som NVE peker på som aktuelle for vindkraft ligger nord i Hedmark, nærmere bestemt område 56, beliggende mellom Tyllidalen i vest og Femunden i øst, Sølen landskapsvernområde i sør og Øversjødalen/Hodalen i nord, i kommunene Tolga, Os, Tynset, Engerdal og Rendal. Området er av NVE beskrevet som et område med veldig gode produksjonsforhold for vindkraft, fordi det finnes flere store arealer med lave produksjonskostnader.

56 Nordre Hedmark

FAKTA OM OMRÅDET	
Fylke:	Hedmark
Kommuner:	Tolga, Os, Tynset, Engerdal og Rendalen
Totalt areal:	1317 km ²
Totalt ikke-ekskludert areal:	994 km ²
Eksisterende vindkraftverk:	-
Ubygde vindkraftprosjekter med konsesjon:	-

1.1 - FNFs tidligere innspill til den nasjonale rammen:

I innspillrunden til den nasjonale rammen for vindkraft, i brev til NVE 19. oktober 2018, ga FNF Hedmark en svært tydelig anmodning om å fjerne det aktuelle området fra det videre analysearbeidet. Dette som følge av stor konflikt med store nasjonale og regionale natur-, landskaps og friluftslivsinteresser i området, og som følge av stor samlet belastning av tekniske inngrep i Hedmark fylke (bl.a. Raskiftet vindkraftverk, Kjølberget vindkraftverk, Regionfelt Østlandet og mange vannkraftverk).

1.2 - Forståelsen av nåsituasjonen - hvorfor vindkraft?

Når vindkraft skal diskuteres er det viktig å ha energiloven fra 1991 som bakteppe. Med energiloven ble energipolitikken i Norge radikalt endret fra forvaltning til forretning. Den regulerbare vannkraftproduksjonen, med infrastruktur bygget opp for å dekke befolkningens behov for elektrisitet, ble åpnet for fri konkurranse. Kraftselskapene ble aksjeselskaper. Elektrisitet ble en omsettelig vare med målsetning om å selge mest mulig elektrisitet til dyrest mulig pris for å sikre god kapitalavkastning for eierne. Først omsettelig i et norsk marked. Så i et nordisk marked. Nå, hvor myndighetene i det stille tillater flere utenlandskabler, i stadig større grad mot et europeisk marked.

Viktig å nevne er at det ikke er behov for mer fornybar energi innenfor landets grenser. Statkraft, som har trukket seg helt ut av norsk landbasert vindkraftsatsing, er tydelige på at det med de vindkraftverk det er gitt konsesjon til, vil være nok kraft til å fullelektrifisere landet. Dette støttes av Statnett. Hvorfor bygges det da ut mer vindkraft? Svaret er at det er økonomisk motivert. Kraftselskapenes ønske om å tjene penger er drivkraften, og mulighetene for eksport til Europa er et premiss og en forutsetning for utbygging.

Energiloven er formet slik at hvem som helst i utgangspunktet fritt kan søke konsesjon om vindkraftutbygging der de vil. NVE er da nødt til å ta stilling til søknaden og åpne en

saksbehandlingsprosess. Dersom energimyndighetene gir konsesjon er lønnsomhet selvsagt helt avgjørende for om kraftselskapet realiserer vindkraftverket. Slik nåsituasjonen er i det nordiske kraftmarkedet følger her en viktig forutsetning for å hindre overproduksjon og synkende strømpriser: Kraftselskapene må få gjennomslag for flere sjøkabler mot Europa (Nederland, Tyskland og Storbritannia). På den måten får de solgt krafta og de når ut til markeder hvor strømprisen er vesentlig høyere. Kraftselskapene sikrer dermed bedre inntjening på de vannkraftverkene de allerede eier, og de legger samtidig premisset for lønnsomhet i stadig mer vindkraftutbygging.

Gjennom energiloven, som ga utjevne virkninger i det norske kraftmarkedet på 90-tallet, satte Stortinget samtidig demokratiet på sidelinja. Stortinget overlot norsk energipolitikk til frie markedskrefter og økonomiske interesser. Paradoksalt nok gikk kanskje den største reformen som er gjennomført i norsk offentlig forvaltning gjennom i det stille. Helt uten noen offentlig debatt.

Selv om vindkraft nå diskuteres i landets avisspalter og den lokaldemokratiske motstanden det siste halvåret har vokst seg stor, så mener Stortinget fortsatt fint lite. Stortinget har nå når den grønne sertifikatordningen går mot slutten ikke vedtatt noe mål om utbygging av x antall tWh vindkraft. Nasjonal ramme for vindkraft inneholder heller ingen politikk, men framstår som NVEs veiledning til hvor kraftaktørene helst bør søke. Planen skal ikke en gang gjennom noen Stortingsbehandling. Det er i realiteten forretningsinteressene som styrer, mens forvaltningen er fraværende. Det er god grunn til å problematisere dette. For fjellområdene våre er natur. Fjellområdene våre er kultur. Fjellområdene våre er opplevelser. Minner. Folk og historier som knyttes sammen. Fjellområdene våre er som mye mer enn vinden som blåser penger inn et utenlandskeid aksjeselskap. I våre fjellområder er det store verdier og interesser som må tas vare på, som må forvaltes, og da etter gode demokratiske prinsipper. I et velfungerende samfunn må det være et bredt og velfungerende demokrati som tar vekten av de ulike interesser. Ikke som i dag hvor utbyggingsinteressene setter premisset, energimyndighetene driver saksgangen, og våre mjuke interesser enten havner på sidelinja eller kommer inn bakvegen. Det er med andre ord et stort behov for politikk og styring som strekker seg lengre enn det energilovens frie markedsorientering og krav til høringer legger opp til.

Da energiloven ble utformet i 1991 var ikke vanskelig å se argumenter for at denne elektrisiteten burde omsettes friere innenfor landets grenser og erstatte det regionale monopolbaserte systemet. Nå er derimot forutsetningene endret. Hele Europa i ferd med å bli energilovens frie marked og utenlandske investorer satser tungt på vindkraft i Norge. Samtidig har den teknologiske utviklingen kommet dit at kostnaden ved å bygge landbasert vindkraft har blitt såpass lav at det kan være mulig for kraftselskaper og investorer å tjene penger på den elektrisiteten de største turbintypene produserer. På denne måten blir presset på norsk natur og naturressurser hinsides stort, og initieringen til ny utbygging større enn på over 50 år, med det enorme konfliktnivået som derav følger. Løsningen på dette er ikke en nasjonal ramme for vindkraft. Stortinget må i stedet komme på banen og ta styring i norsk energipolitikk, foreta nødvendige endringer i energiloven og utforme en mer helhetlig energi-, miljø- og klimapolitikk, en politikk som er godt demokratisk fundamentert. Viktig å påpeke er at det er på denne måten en best kan løse de globale klimautfordringene også. For er det politisk vilje kan Norge ta en rolle i utviklingen og byggingen av fremtidsrettet offshore vindkraft og på den måten bistå Europa i deres grønne skifte, dersom en bred vurdering viser at dette er formålstjenlig. Stortinget kan også endre skattereglene slik at det blir lønnsomt for kraftselskapene å modernisere sine vannkraftverk framfor å bygge nye vindkraftverk. Videre kan Stortinget lage virkemidler for energieffektivisering i bygninger, og de kan forme en politikk som gir endringer i det som på kort sikt er viktigere for klimaet enn endret energiproduksjon: Virkemidler som endrer vårt forbruksmønster.

2 - Spesifikt om område 56 Nordre Hedmark:

2.1 - Landskap- og naturverdier:

I sør grenser området til Sjølen landskapsvernområde (456,2 km²) og i nord til verdensarvområdet Circumferensen. Landskapet i området er som beskrevet flatt med milde fjelltopper. Det gjør sikten vid, romfølelsen stor og inngrep av det kaliber som beskrives særlig synlig. Ikke bare lokalt, men regionalt.

Sjølen landskapsvernområde ble opprettet ved kongelig resolusjon i 2011. Formålet jf. § 2 i verneforskriften er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk og kulturell verdi, med opplevelsesverdi og som er identitetsskapende. Videre er formålet med vernet å ta vare på: Sjølenmassivet som et karakteristisk landskapselement, geologiske forekomster og landskapsformer, biologisk mangfold og kulturminner. Samtidig skal allmennheten gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Område 56 overlapper med vernegrensen til Sjølen landskapsvernområde. Vindkraftutbygging her, med 220 – 250 m høye vindturbiner helt inntil landskapsvernområdet, vil bli god synlig og virke visuelt forurensende fra store deler av landskapsvernområdet og ikke minst fra Sjølenmassivet. Dette vil være totalt forringende for opplevelsen i verneområdet og for verneformålet som skal ivareta landskapsformene og legge til rette for opplevelsesverdier og være identitetsskapende. Sjølenmassivet, eller Dronningen som fjellet også omtales, er en svært populær topptur. Utsynet fra toppen er vidt og Topps DA har beregninger som viser at man kan se totalt 5 359 km² av Norges og Sveriges landareal fra toppen. Ingen andre fjelltopper i Norge har et videre utsyn enn dette.

Det aktuelle området i nordre Hedmark har store sammenhengende naturområder med intakt økosystem. Området er det området av de 13 utpekte som har størst andel INON (inngrepsfrie naturområder i Norge) med 58 %. Dette er en måleenhet for urørt natur. Dersom man ser på området vinterstid blir urørtpreget enda større da mange av fjellveiene er ubruytet noe som medfører betydelig mindre trafikk inn i fjellet. Store sammenhengende naturområder med liten grad av større tekniske inngrep er i dag en mangelvare utenfor de store nasjonalparkene. Fragmentering og ødelegging av habitat er den største trusselen mot biologisk mangfold i dag sammen med de raske klimaendringene. Store intakte og uavbrutte økosystem fra dalbunn til fjelltopp er også svært viktige for at arter skal kunne møte de klimaendringene som vil komme i nær framtid. FNs miljøpanel (IPBES) la fram en rapport om naturens tilstand som tydelig slår fast at tap av natur er like viktig utfordring som klimaendringene.

Mistravassdraget, Unsetvassdraget og Femundvassdraget dekker så å si hele nordre Hedmark. Dette er ikke beskrevet i NVEs rapport og kan dermed ikke ha vært tatt med i vurderingene. Det skal sies at hovedgrunnen for disse vernene er mot vannkraftutbygging, men inngrep som veibygging, kraftlinjer og drenering skal også vurderes opp mot verneverdiene. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag omfatter vannstrengen og inntil 100 m bredde på begge sider, men de gjelder også for andre deler av nedbørsfeltet der det er dokumenterte verneverdier. Av dokumenterte verneverdier knyttet til vassdrag kan nevnes Nekmyrene og Lille Sjølsjø naturreservat. Bygging av vindkraft vil medføre bygging av veier med drenering som vil kunne få innvirkning på nedbørsfeltet.

Nekmyrene naturreservat og områdets fuglefauna:

Nekmyrene naturreservat og omliggende myrområder er et av regionens viktigste store sammenhengende myrbiotoper. Verneformålet for Nekmyrene er å «bevare et viktig våtmarksområde i sin naturgitte tilstand og å verne vegetasjonen, det rike og interessante fuglelivet

og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.» Det er registrert over 70 fuglearter i området og det er den viktigste hekkeplassen for fjellmyrløper i fylket (Bekken 2013). Enkelte vaderarter forekommer i uvanlige store mengder. Like vest for Nekmyrene er det fast tilhold av hubro (EN). Det er nærliggende å tenke at denne arten, som er avhengig av åpne områder å jakte i, benytter seg av våtmarksområdene til jakt. Nordvest finner man også hekkeområder for hønsehauk, kongeørn, fiskeørn, brushane, myrhauk og dobbeltbekkasin.

Selve naturreservatet Nekmyrene er tatt ut ved harde eksklusjoner av NVE. Miljødirektoratet, som er fagmyndighet på området, ønsket imidlertid å ta ut et langt større området som til sammen utgjør en naturlig sammenhengende myrbiotop som er viktig for å ivareta våtmarksfugl. Dette ble ikke hensyntatt og NVE mener det vernede område ivaretar våtmarksfugl. Det er spesielt at NVE, som energimyndighet, overprøver Miljødirektoratets faglige vurderinger på dette området. For ved etablering av vindkraftverk i tilgrensende områder til Nekmyrene naturreservat vil dette føre til bygging av fundament til turbinene, store adkomstveier, kraftledninger og ikke minst drenering av området. Det er nærliggende å tenke seg at dette vil få stor innvirkning på myrbiotopen både i og utenfor verneområdet med dertil forringelse av verneverdiene, som Miljødirektoratet antyder. I tillegg vil vindturbinene og kraftledningene kunne ha negativ påvirkning og gi økt dødelighet på fuglebestanden som både hekker og raster her, under daglig næringssøk, og under vår- og høsttrekk.

Hele området nordre Hedmark er utvilsomt et svært viktig leve- og hekkeområde for en rekke rovfuglarter. Hubro (EN) er det en art som lenge har vært på tilbakegang i innlandet. Arten er svært tilknyttet de samme hekkeplassene og nyere forskning viser at samme hekkeplass har vært i bruk mange 1000 år tilbake i tid. Dette gjør nye og gamle hekkeplasser verdifulle. Hubro er svært utsatt for forstyrrelser i og rundt hekkeplass særlig tidlig i rugeperioden og til dels i ropeperioden. Det skal også vises særlig hensyn i ungeperioden. I Rendalen kommune kjenner de til to faste hubrolokaliteter som blir direkte berørt i område 56. Lokaliteten i vest er aktiv pr 2019. Videre er det faste hubrolokaliteter i øst som er dokumentert senest 2019. Denne lokaliteten grenser til område 56. Hubro er også en vanskelig art å kartlegge i høyfjellet da tidspunktet på året den roper ofte er dårlig adkomst inn i fjellet. Gunnarsen og Gunleifsen (2017) definerer et territorium som ut til tre kilometer fra kjent reirplass eller et middepunkt fra alle kjente reir i territoriet. Denne sonen bør være en hensynsone for hubro.

Aktuelt avmerket utbyggingsområde berører også flere kjente hekkeplasser og revirer for kongeørn (LC). I tillegg er dette et av Norges viktigste områder for jaktfalk (NT). Det er flere kjente hekkeplasser både innenfor det utpekte området, men også i tilgrensende områder utenfor. Kongeørna er i likhet med hubroen svært sky og har svært lav tålegrense ved hekkeplass. Det er særlig i rugeperioden kongeørna er sårbar. Men også under hekkeforberedelser på reiret og i ungefaseen bør man unngå lengre opphold ved lokaliteten. Avstanden kan variere mellom revir, men avstanden bør være over 1 km. Jaktfalken er litt mindre sky. Hekkesuksess til særlig sistnevnte art er avhengig av mattilgang. Dietten består i stor grad av rype, og man bør ta med vindturbinenes påvirkning på rypebestanden og derigjennom jaktfalk og delvis kongeørn.

Området har også tilhold av fiskeørn som er fast hekkefugl ved vassdragene i områdene. Både Sølensjøen, Orvsjøen, Spekesjøene, og Sølna brukes av flere hekkende fiskeørnpar. I tillegg er det fiskeørn ved Istern og Langsjøen. I tillegg til våtmarkene Nekmyrene er Sølna med Lille Sølensjø og tilgrensende områder svært viktige områder for vadefugl, ender, måkefugl og spurvefugl tilknyttet vassdrag. I tillegg er det mye tilhold av jordugle og haukugle i området. Lille Sølensjø, som er et av innlandets «hot spots» for fuglekikking, har vært et viktig område for brushane og utgjør med Arasjøen, Sølna, Speka og Spekesjøene en sammenhengende vannstreng som er naturlig

furasjeringsområde og trekkvei for fugl helt ned i dalføret i Brydalen. Sikring av trekk inn og ut av slike områder er viktig.

Det må nevnes at Miljødirektoratet i sin uttalelse til analyseområde 1 uttalte at det er viktig å unngå blokkering av passasjer for våtmarksfugl. Dette punktet må framheves for Nekmyrene og Spekesjøene ned til Lille Sølensjø og Sølensjøen. I tillegg nevnes dalføret som en viktig trekk-korridor for kortnebbgås. Lirype er en viktig art i økosystemet i hele fjellområdet samt en ettertraktet jaktbar art. Ved vindkraftanlegg ved Smøla ble det dokumentert betydelig antall drepte liryper i tillegg til havørn. Temarapporten til Miljødirektoratet viser til at det på fagområdet fugl er mangelfullt kunnskapsgrunnlag i Norge og man må i langt større grad støtte seg til kunnskap med sammenlignbare land internasjonalt. Av arter som er særlig utsatt nevnes rovfugl, hønsefugl, vadere og spurvefugl. Det framgår av faggrunnlaget at området nordre Hedmark er særlig viktig for kongeørn og jaktfalk samt vadere som fjellmyrløper.

Annet dyreliv:

Område 56 har tilhold eller kortvarig tilhold av jerv, ulv, brunbjørn og gaupe. Jerven er en ansvarsart for Norge og vi har ca. 25 % av den europeiske bestanden i Norge. Det er årlig flere ynglinger i området og generelt er nordlige deler av Hedmark viktig område for å oppnå bestandsmålet i rovviltregion 5. Brunbjørn bruker området og senest sommeren 2019 har det vært individ som har tatt sau her. Det er også tidvis brunbjørn som overvintrer innen området. Ulv forekommer i området særlig om vår og sommer som streifdyr hovedsakelig fra revir øst i Sverige. Ulven nyter godt av sau, reinsdyr og annet vilt den finner i området. Gaupe har fast tilhold i deler av området. DNA som er samlet inn fra store rovdyr er tilgjengelig på rovbase.no der det går an å se hvor mange individ som er registrert.

Hjorteviltet består i hovedsak av elg i tillegg til rein. Av småvilt finner man bever, mår, hare, rødrev, røyskatt, skogsfugl og snømus for å nevne noen. Flere studier tyder på at menneskelige forstyrrelser sannsynligvis vil være en viktigere påvirkningsfaktor for mange pattedyrarter enn selve anlegget og tilhørende infrastruktur. Men ved å etablere et veinett som også kan holdes opp vinterstid vil man øke den menneskelige ferdselen i områder som ellers er urørte og vanskelig tilgjengelige. Særlig viker mange av de store rovdyrene områder med jevnlig menneskelig ferdsel. Miljødirektoratet viser i sin temarapport til at det er størst sårbarhet knyttet til jerv, men også at de andre store rovdyrene lar seg påvirke negativt. Det vises også til manglende kunnskapsgrunnlag på hvilke effekt et vindkraftanlegg har på pattedyr både visuelt, lydmessig og ved inngrep.

Friluftsliv:

Rendalen kommune har foretatt en kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i kommunen. Kartleggingen er spilt inn i innspillsrunden til nasjonal ramme, men ikke tillagt noe vekt. Her er det åpenbart et kunnskapshull i arbeidet, da friluftsliv ikke er kartlagt og verdisatt på nasjonalt/regionalt nivå. Viktig er det derfor å påpeke at store deler av området 56 som ligger i Rendalen er verdisatt som svært viktig og viktige friluftslivsområder.

Områdene brukes både i sommerhalvåret og vinterhalvåret. Sommerstid er det mange som går turer etter fjellveiene, stier og toppturer. Regionens mest populære fjelltopper for topptur ligger i området. Fjelltopper som Elgpiggen, Rausjøpiggen, Sålekinna og Sølen er mye besøkt særlig i sommerhalvåret. DNT har merkede fottur-ruter i det aktuelle fjellområdet med tilbud om overnatting i en ubetjent og fire selvbetjente hytter. Rutene går gjennom den nordlige delen av det foreslåtte området, østover fra Tynset. Vindkraftutbygging i dette området og lenger sør vil totalt forandre og forringe opplevelsesverdien ved bruk av disse rutene. Fra Sæter er det for øvrig DNT-ruter mot både

Jonasvollen og Femundshytten som begge har anløp med Femund 2 og - dermed båtforbindelse direkte til Femundsmarka nasjonalpark via kryssing av Femunden. Derfra er det et rikt og attraktivt DNT-rutenett via både de kjente turisthyttene Svukuriset og Røvollen i Femundsmarka. Utover DNTs tilbud leies det ut en rekke private husværer i forbindelse med friluftsliv, jakt og fiske. Det karakteristiske med friluftslivet og fritidsbruken av området er den lille graden av tilrettelegging. Det er nettopp dette som gjør området ettertraktet og spesielt i dagens altfor tilrettelagte hverdag. Folk som søker urørt natur, stillhet, ro, stjernehimmel, enkelt friluftsliv, jakt og fiske oppsøker dette området og verdsetter det for det det nettopp er – urørt. Disse aktivitetene og opplevelseskvalitetene er lite forenlig med et industriområde.

De nordre deler av Hedmark har mange gode fiskevann. Fisket er den aktiviteten som har størst betydning for det naturbaserte reiselivet i området. Fiskekort markedsføres og selges via Fishspot og Inatur. Spekesjøene, Sølva og Sølensjøen er ynda plasser for både sportsfiskere og familieturer og gir en egenartet villmarksopplevelse i fjellet. Unsetåa i dalføret mellom Fonnåsfjellet og Rendalen Østfjell er en svært ettertraktet fiskeelv etter ørret og harr i regionen. Elva markedsføres gjennom Fishspot med egen fluesone. Det må også nevnes at mange driver padling med kajakk og kano i Sølva og på Sølensjøen.

Jakt:

Mesteparten av område 56 i nordre Hedmark er i dag svært viktige leveområder for rein. Nordlige deler kommer innunder Tolga Østfjell villreinområde mens de sørlige deler faller inn under Rendalen Renselskap sine områder. Rendalsren er en privateid reinstamme på 2000 dyr i vinterflokk som forvaltes etter egen konsesjon gitt av Landbruks- og matdepartementet. Rendal Renselskap forvalter bestanden på vegne av ca. 300 grunneiere over et 2 300 km² stort område i fire kommuner. Arten beskattes med jakt etter samme lovverk og metode som villrein. Årlig bidrar jaktkortsalg til en inntekt på ca. 3 millioner kr. Samlet inntekt, direkte og indirekte, er beregnet til mellom 9 – 12 millioner kr årlig. Det ligger med andre ord her betydelige jaktinteresser og reinsjakta er et betydelig inntektsgrunnlag for grunneiere, næringsdrivende og kommunen.

Dersom man ser på området for denne reinstammen, som er klassifisert som villrein i Tolga og rendalsren i Rendalen, så vil et svært stort eller flere store vindkraftanlegg i området totalt radere vårbeite, vinterbeite og kalvingsområdet. Utbyggingen vil medføre store veier som gir økt aktivitet i anleggsfasen og driftsfasen og åpner opp området vinterstid da reinen er på sitt mest sårbare. Reinen har ingen alternative områder med samme kvalitet å trekke til. Innenfor Sølen landskapsvernområde er aktiviteten så stor og det er mange setre/hytter som medfører svært mye aktivitet og høy grad av forstyrrelser. Videre har hyttebygging langs Fv 217 mellom Åkrestrømmen og Femundelva ført til svært begrenset bruk av områdene sør for denne aksen. Det har blitt en barriere som reinen i langt mindre grad enn før krysser. Sør for Fv 217 har man også et økt rovdyrtrykk som sammen med hyttebygging og økt aktivitet har medført at reinen svært sjelden bruker disse områdene sammenlignet med kjerneområdet nord for Fv 217.

Nesten hele den europeiske bestanden av villrein lever i Norge. Villrein er en såkalt ansvarsart som vi er særlig forpliktet til å ta vare på. Til sammen er det 24 villreinområder. Villreinområdet i Tolga er på 453 km². Miljødirektoratet opplyser på sin hjemmeside at den største trusselen mot villrein i dag er terrenginngrep som innskrenker og fragmenterer leveområdet.

Når det gjelder annen jakt i området er elgjakt og rype- og skogsfugljakt viktig. Det har de siste 5 årene vært et intensivt prosjekt på rype i Sølendalen, i regi av grunneiere og Høyskolen i Innlandet, der det er lagt ned stor innsats for å skape en bærekraftig næring av rypejakta. Det foregår rypetaksering og rypejakt så å si i hele område 56 i Rendalen.

Lokal- og regionalpolitiske synspunkter:

Motstanden mot de konkrete vindkraftprosjektene Kjølberget i Våler og Songkjølen/Engerfjellet i Odalen, sør i Hedmark fylke, har vært særdeles stor. De turbulente prosessene her, med gamle konsesjoner som ble vekket til live, har på sin måte informert og vekket lokaldemokratiet. Når forslaget til nasjonal ramme for vindkraft kom tok de berørte kommunene i Nord-Østerdal raskt tak i saken. Det har også her vært et stort engasjement gjennom høringsperioden og en rekke møter er blitt avholdt. FNFs koordinator har deltatt på flere møter og holdt også innlegg på Nord-Østerdals kommunenes vindkraftseminar i Tynset kulturhus 26. august. Samtlige av de direkte berørte kommuner (Tolga, Os, Tynset, Rendalen og Engerdal) har fattet tydelige politiske vedtak på at de ikke ønsker vindkraft og krever område 56 fjernet fra den nasjonale rammen. Hedmark fylkesting fattet også et tydelig negativt vedtak der de sier klart nei til mer utbygging av vindkraft i Hedmark. Den lokalpolitiske motstanden mot den nasjonale rammen i fylket samsvarer med hva tilfellet er nasjonalt. Kommunene har i realiteten liten medbestemmelse siden disse sakene behandles etter energiloven. Samtidig gir vindkraft begrensede inntekter til vertskommunene (kun eiendomskatt). Sysselsettingseffektene er svært lave sammenlignet med hvor store arealer som båndlegges. Dette er medvirkende til kommunenes holdning.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Hedmark

Morten Aas
Fylkeskoordinator